

להלן כמה כוונות פשוטות בתקיעת שופר, שליקטנו לצורך שימוש בראש השנה הבעל"ט, לפני התקיעות ובמהלכן (מומלץ לעיין בפנים לפני התקיעות, ולהחזיק את הדף הראשון עם הכותרות לתזכורת תוך כדי התקיעות). ויהי רצון שתתקיים המצווה בהידור ובאיכות, ותתקבלנה תפילותנו ברחמים וברצון לפני אדון כל, המלך הקדוש.

ט"ו

- ב. מצווה המבטאת את מהות היום.....
- ב. למה הכוונה במילה "כוונה".....
- ב. ריצוי הבורא שגילה לישראל סוד התקיעה.....
- ג. בכי במקום דיבורים.....
- ג. יום נפיחת נשמה באדם הראשון.....
- ג. שופר – שפרו מעשיכם.....
- ג. כנגד אילו של יצחק.....
- ד. יום הכתרת המלך.....
- ד. אזהרה ליום הראשון של עשי"ת.....
- ד. מעמד הר סיני.....
- ד. יראה וחרדה.....
- ה. זכרון יום הדין הגדול.....
- ה. הזכרת קיבוץ נדחי ישראל.....
- ה. זכירת תחיית המתים.....
- ה. תרועת יציאה לקרב.....
- ה. חורבן בית המקדש.....
- ה. שופר צר ומתרחב.....
- ו. תרועה – להתעורר.....
- ו. ועוד במלחמה בשטן.....
- ו. כנגד מאה פעיות של יולדת.....
- ו. עליה מהמקום הגשמי ביותר.....
- ז. שופר – שלושה צירופי שמות אלוקים.....

ד פ י - ע י ו ן

ב

מצווה המבטאת את מהות היום

מקור
הצרך
בכוונת

מצוות תקיעת שופר ושמיעת קול שופר היא מרכזית בראש השנה, ולפיכך היא מבטאת את מהות היום. חשיבות הכוונות בתקיעת שופר מופיע בשני מקומות במשנה ברורה:

- **סימן תקפ"ה-ג:** ועל כל פנים צריך שידע לכוון להוציא את הציבור בתקיעתו. וכתב שם **שער הציון** (אות ח) דזהו לעיכובא.
- **סימן תקפ"א-יא:** וגם ראוי שילמדו הכוונות מהתפילות והתקיעות, והוא מהזהר.

למה הכוונה במילה "כוונה"

לכוון
לרצון
הבורא

עיקר כוונת מצוות התקיעות הוא ש"רחמנא אמר תקעו", כלומר שהקב"ה ציוה לבניו שיקיימו מצות תקיעת שופר, ורק עפ"י כוונה זו דהיינו "הנני מוכן ומזומן לקיים רצון השי"ת שאמר תקעו" הוא מקריא לתוקע, והוא ה**כוונה המובחרת** ואין בה משגה (דברי החת"ם סופר, הובא בספר משכיל אל דל, וצוטט בספר "טללי אורות" על מועדי השנה עמוד שע"ג, ובזה באר מדוע אנשים חשובים אחראים על הכוונות, שאילו היה זה מישוהו מהמון העם, היה טועה לחשוב שדווקא כל הכוונות הנסתרות הם העיקר, ולא היה מבין שהעיקר הוא הפשטות...).

ריצוי הבורא שגילה לישראל סוד התקיעה

גילוי סוד
התקי-
עות
לישראל

ובעיקר הדבר כתב התולעת **יעקב** שבמדרש ויקרא רבה (כ"ט-ד) על המילים "**אשרי העם יודעי תרועה**" (תהילים פ"ט-טו) אמר ר' יאשיה: וכי אומות העולם אינם יודעים להריע? והרי יש להם כמה וכמה סוגים של קרנות נגינה, ומה המיוחד בנו? אלא "אשרי העם" אלו ישראל **שיודעים לרצות את בוראם בתרועה**, מה עושה הקב"ה – **עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים**. ע"כ.

ומבאר תולעת יעקב שהכתוב "אשרי העם יודעי תרועה" אין הכוונה במילה "ידיעה" על הידיעה להריע, כי אם הידיעה **לרצות המצווה בתרועה** ההיא, וזה אי אפשר כי אם **בידיעת כוונתו ורצותו בה**. והיודעים זה הם

יודעי
תרועה

ג

ד פ י - ע י ו ן

ישראל, כי הם יודעים דרך ד' אשר הורם ולהם בלבד גילה סודו, ולזה יודעים לרצות בוראם ולשנות דעתו מרעה לטובה.

למדנו, איפוא, שיש כוונה חשובה הנקרא **לרצות את ד'**, שגילה סודו לישראל ולא לאומות העולם.

בכי במקום דיבורים

בכי

הפשט הפשוט ביותר, ששופר מבטא את **אי יכולת לדבר, רק לבכות, לגנוח ולילל**, כי "אין לנו פה להשיב", וזה החיבור האמיתי ביותר.

יום נפיחת נשמה באדם הראשון

נפיחת נשמה

יום בריאת אדם הראשון, שהקב"ה **נפח בו נשמת חיים**, ואנו מזכירים זאת ע"י נפיחה בשופר.

ואמרו עוד בזה, שזו **דרך לבלבל את השטן**, להעביר בראש את הקבלות שקיבלתי השנה, לומר להשי"ת, **שכמו שנפחת באדם נשמה, כך עכשיו אתה נופח בי נשמה חדשה**, והאדם שהיה עד עתה אינו אותו אדם אלא אדם חדש... והשטן מתבלבל מיהו האיש העומד לפניו עתה – אדם זה או מישהו אחר...

נשמה חדשה

שופר – שפרו מעשיכם

להשת-פר

בזמן תקיעת שופר יש להרהר בתשובה, שהמילה "שופר" כנגד "שפרו מעשיכם". ואם מהרהר בזמן זה – זמן זה ראוי לתשובה להתקבל (וכן ראינו לעיל שמועיל לערבב השטן).

כנגד אילו של יצחק

עקידת יצחק

אחד מכוונות תקיעת השופר, הוא שיהיה כנגד אילו של יצחק, **להזכיר עקידת יצחק**, שמסר נפשו לשמים. וכן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו, ויעלה זכרונו לפניו לטובה.

ד פ י - ע י ו ן

T

יום הכתרת המלך

אירוע

הכתרה

היום היתה **התחלת הבריאה** ("היום הרת עולם") שבו ברא השי"ת את העולם ומלך עליו (ומדויק יותר – כנגד יום בריאת אדם הראשון, שהוא הראשון והחשוב שיכול להמליך).

וכשיש **הכתרת המלך** (לפי הפסוק "ישב אלוקים על כסא קדשו"), תוקעים לפניו בחצוצרות ושופרות (כבתיילים צ"ח-ו "בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ד"), ככל **אירועים חשובים**, שבהם מכנסים את העם או מביעים חשיבות המעמד.

וסיפר אחד הרבנים, שהיה בשנה שעברה באירופה, בזמן שהיה שם אירוע ספורט מרכזי, שסביבו נקבצו רבים מאומות העולם. וכל פעם שהתכנסו לתחרות "חשובה", או לאחר "נצחון חשוב" – הסתובבו שם רבים ותקעו בחצוצרות ובשופרות...

מלכותא
דארשא

אזהרה ליום הראשון של עשי"ת

תחילת
עשי"ת

היום הוא **היום הראשון לעשרת ימי תשובה**, ותוקעים בו בשופר להכריז על ראשנו, כמי שמזהיר ואומר: כל הרוצה לשוב – ישוב. ואם לאו – אל יקרא תגר על עצמו. וכן עושים המלכים: מזהירים את העולם תחילה בגזירותם, וכל העובר אחר האזהרה, אין שומעים לו טענה (רס"ג).

מעמד הר סיני

מעמד
הר סיני

השופר מזכיר את **מעמד הר סיני**, שנאמר בו (שמות יט, טו) "**וקול שופר חזק מאד**". בהזדמנות זו שייך לקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם "**נעשה ונשמע**" (רס"ג).

יראה וחרדה

שבירת
עצמית

כששומעים את השופר – זה גורם **ליראה וחרדה** ושבירה עצמית לפני הבורא. כי כך הוא טבע השופר – מרעיד ומחריד, כמו שנאמר (עמוס ג, ו) "**אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו**".

זכרון יום הדין הגדול

יום ד'

אחד מכוונות השופר – לפי הרס"ג – הוא להזכיר את יום הדין הגדול ולירא ממנו, שנאמר בו (צפניה א, טו) "קרוב יום ד' הגדול, קרוב ומהר מאד, יום שופר ותרועה".

הזכרת קיבוץ נדחי ישראל

קיבוץ גלויות

כוונה נוספת לתקיעה בשופר – אומר הרס"ג – הוא להזכיר את קיבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו, שנאמר בו (ישעיה כז, יג) "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור וכו'".

זכירת תחיית המתים

תחיית המתים

עוד כותב הרס"ג, שכוונת השופר היא להזכיר את תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר בה (ישעיה יח, ג) "כל יושבי תבל ושוכני ארץ, כנשוא נס הרים תראו, וכתקוע שופר תשמעו".

תרועת יציאה לקרב

יציאה לקרב

ועוד מזכיר השופר את התרועות בזמן יציאה לקרב, למלחמת הקדושה בטומאה, בני אור בבני חושך, שבו תפקיד העמים יהיה להגשים את תכליתם דרך הכוונתם של עם ישראל, העם הנבחר (כנגד הפסוק "ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו").

חורבן בית המקדש

קולות החורבן

ולצד שני – בא השופר להזכירנו את חורבן בית המקדש, וקול תרועת מלחמת האויבים, שנאמר (ירמיה ד, ט) "כי קול שופר שמעה נפשי תרועת מלחמה", וכשאנו שומעים קול השופר – נבקש מאת ד' על בניין בית המקדש (רס"ג).

שופר צר ומתרחב

מן המיצר-ענני במרחב

כתב האריז"ל בשער הכוונות, שהשופר קצר למעלה ורחב למטה, בסוד "מן המצר קראתי קה", שמקום המצר הוא מקום הקצר, הנתון בפיו של התוקע, ומקום הרחב הוא למטה. והטעם הוא כי גם בפניו של האדם

ד פ י - ע י ו ן

7

"דיקנא קדישא", אדם של מעלה) מקום הזקן מתחיל בנקודת הפאה שבלחי, שהוא צר (ומייצג את תחילת שם הוי"ה, י"ה), ומתרחב והולך למטה, וכתוב בספרים שהוא מבסס את כל כוחות הדין, כנגד "ענני במרחב קה".

תרועה – להתעורר

עור
ישנים

"יום תרועה": "תרועה" מלשון להעיר ולהתעורר, כנגד ההתעוררות הגדולה שעושה השופר למעלה, שע"י שמריעים למטה יש השפעה גדולה למעלה.

ועוד במלחמה בשטן

בלבול
השטן

כדי לבלבל את השטן, להחרידו ולבהלו, כנגד שנאמר (במדבר י, ט) "וכי תבוא מלחמה על הצר הצורך אתכם", והשטן יודע שסופו להתבלע ביום שייתקע בשופר גדול, וכן יודע שנכשל בנסיון עקידת יצחק, וכן יודע שנכשל במתן תורה, שעם ישראל קיבלו תורה להילחם בו (סידור רבי יעקב עמדון). ורמז לזה הפסוק במלכים א (ה'יח): ועתה הניח ד' אלוקי לי מסביב, אין שטן ואין פגע רע, והנני עומד לבנות בית לשם ד' אלוקי כאשר דיבר ד' כו', שגם הנושא עוסק בבלבול השטן, וגם המילה "שופר" מופיעה בו בר"ת.

כנגד מאה פעיות של יולדת

העולם
פועה
כמו
יולדת

מובא במשך חכמה (על המועדים, בחלק של ראש השנה ויום הכיפורים, עמ' רס"ד) רמז למאה קולות שתוקעים בראש השנה, על פי דברי מדרש תנחומא (פרשת תזריע סימן ג, וכן מובא במדרש ויקרא רבה כז, ז) מאה פעיות האשה פועה כשהיא יושבת על המשבר, 99 מתוכם למיתה ואחת לחיים. "והיום הרת עולם" – בראש השנה כל העולם כולו כאשה היושבת על המשבר, אם לחסד או לשבט, ולכן תוקעים מאה קולות.

עליה מהמקום הגשמי ביותר

מבירא
עמיקתא
לאיגרא
רמה

מהו שופר – דבר שמגיע מהמקום הגשמי ביותר, מהבהמה השוכנת בסחי ובמיאוס, ומאיבר גשמי שאין בו יכולת להוציא נגינה אמיתית. והנה – ביום הגדול הזה – שמכתירים בו את המלך, היינו מצפים שיכינו תזמורת

ד פ י - ע י ו ן

בעלת מאות נגנים, ויכינו מנגינה יפהפיה, עם הרמוניה ומלודיה וכישרון ומה לא. והנה במקום זה – רק קול מונוטוני "פֶּהֶהֶהֶהֶה", שאין בו שום צליל ושום יופי.

אלא רוצים לומר לנו, שלוקחים את שיא הגשמיות ומעלים אותם למקום שאי אפשר לתאר (וכל הכוונות של השופר שייכות כאן, וכל ההסטוריה, החל מאדם הראשון, דרך אברהם אבינו ועקידת יצחק, דרך מעמד הר סיני, ועד ליובל ולשופרו של משיח – הכל נכנס ברגע זה), ונעשה ע"י חשובי הקהל בדווקא, וזו הגדולה האמיתית, שנעלה את מלוא גשמיותנו עד אליו, יתברך.

שופר – שלושה צירופי שמות אלוקים

חיזוק גדול יש בעובדה, שהמילה "שופר" בעצמה **מתביאה בתוכה** את מהותה – שם אלוקים, מידת הדין. מן הראוי להשתומם שבורא עולם תכנן את כל הבריאה לפרטי פרטים, עד שאפילו התוכן הפנימי מתאים למשמעות החיצונית. והנה התכנון הפנימי:

צירופי
מידת
הדין

"ש" מתקבל משם "אלוקים" **במילואו** (כזה: אל"ף+למ"ד+ה"י+יו"ד+מ"ם).

"ופ" מתקבל מגימטריא **רגילה** של המילה אלוקים (כזה: א+ל+ה+י+ם).

"ר" מתקבל **מריבוע** המילה אלוקים (כזה: א'+א"ל+אל"ה+אלה"י+אלה"ם).

וביחד מתקבל "שופר".

מוכח ששופר הוא **כנגד מידת הדין**, שעוברת לפעול על הגויים (כנגד "מלך אלוקים על גויים..."), ומבקשים שתהפוך לנו **למידת הרחמים**, שם הוי"ה (כנגד המשך הפסוק הקודם "...הוי"ה בקול שופר").

ד פ י - ע י ו ן

...ובשופר גדול יתקע, וקול דממה דקה ישמע
ומלאכים יחפזון, וחיל ורעדה יאחזון
ויאמרו הנה יום הדין – לפקוד על צבא מרום בדין,
כי לא יזכו בעיניך בדין
וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון
כבקרת רועה עדרו – מעביר צאנו תחת שבטו
כן תעביר ותספור ותמנה ותפקוד נפש כל חי
ותחתוך קצבה לכל בריותיך – ותכתוב את גזר דינם

(מתוך פיוט "ונתנה תוקף")